

UNDIRBÚNINGUR RÝNIFUNDA

7. HUGVERKARÉTTINDI

Yfirlit yfir sjónarmið sem taka þarf tillit til vegna sérstöðu Íslands

Samningahópur um EES kafla (I) hefur unnið greinargerð um helstu atriði sem hafa þarf í huga varðandi 7 kafla um hugverkaréttindi. Kaflinn fellur undir EES-samninginn og flestar gerðir Evrópusambandsins á sviðinu eru þegar innleiddar. Þrjár umfangsmiklar gerðir falla ekki undir samninginn; reglugerðir um Evrópumerki og Evrópuhönnun og tilskipun um framfylgni hugverkaréttinda. Við innleiðingu þeirra má telja að talsvert dragi úr skráningum hér á landi.

Samningahópurinn leggur til að eftirfarandi atriðum verði haldið til haga á rýnifundum með framkvæmdastjórn ESB:

EES undanþágur, aðlaganir og sérlausnir sem forsendur eru til að halda komi til ESB aðildar
Á ekki við

Annað sem semja þarf um
Á ekki við

Annað
Mikilvægt er að fylgjast með eftirfarandi:

- Tillögur til breytinga og úrbóta á vörumerkjakerfi ESB (lok árs 2010).
- Undirbúningur að einkaleyfakerfi Evrópu – fyrirhugað að stofna Evrópskan einkaleyfadómstól vegna hins nýja einkaleyfakerfis Evrópu. Mögulegt er að slíkir dómstólar verði fleiri en einn og að lögsaga hvers dómstóls nái yfir nokkur aðildarríki. Ísland þyrfti að ákveða undir hvaða dómstól það myndi heyra.

Greinargerð þessi inniheldur yfirferð á regluverki ESB á viðkomandi sviði og samanburð við íslenska löggjöf. Hún tiltekur atriði sem talið er rétt að halda til haga fyrir komandi samningaviðræður. Skjalið inniheldur ekki samningsafstöðu Íslands sem mótuð verður á síðari stigum.

Greinargerð til aðalsamninganefndar um yfirferð rýniblaða í samningahópum

Kafla 7 Hugverkaréttindi

Tilvísanir í aðra kafla

Tímasetning skoðunar: Skoðun fór fram í janúar og febrúar 2010.

Samantekt

7. kafla fjallar um hugverkarétt sem fellur undir EES-samninginn. Við yfirferðina voru rýndar allar þær gerðir sem hafa að geyma einhver ákvæði varðandi hugverkaréttindi og eru ekki hluti EES-samningsins, eða 31 gerð. Helstu niðurstöður rýnivinnunnar eru þær að þrjár umfangsmiklar gerðir falla ekki undir EES-samninginn. Þetta eru annars vegar reglugerðir um Evrópumerki (vörumerki) og Evrópuhönnun sem voru ekki felldar inn í EES-samninginn þar sem þær þóttu fela í sér framsal á ákvörðunarvaldi er bryti gegn ákvæðum stjórnarskrárinnar. Hins vegar er um að ræða tilskipun ráðsins um framfylgni hugverkaréttinda. Sú tilskipun hefur ekki verið samþykkt sem hluti af EES-samningnum, þó að nokkur hluti hennar hafi verið innleiddur hér á landi og innan skamms mun hefjast vinna við innleiðingu hennar í heild í íslensk lög.

Við innleiðingu þessara gerða mun talsvert draga úr vörumerkja- og hönnunarskráningum hér á landi þar sem margir neytendur munu frekar kjósa sameiginlega Evrópusambandsskráningu hjá Vörumerkja- og hönnunarskrifstofu ESB (OHIM). Innleiðing tilskipunar ráðsins um framfylgni hugverkaréttinda krefst nokkurra breytinga sem hefur í för með sér kostnað. Við innleiðingu þyrfti að gera ráð fyrir aðlögunarákvæðum auk fjárhagslegra áhrifa.

Efni kafla

Frjáls viðskipti með vörur milli aðildarríkja ESB, án tillits til landamæra, er grundvallaratriði í sameiginlegum evrópskum markaði. Til að ná því markmiði er nauðsynlegt að breyta lögum og reglum þannig að evrópskum fyrirtækjum sé gert kleift að ná útbreiðslu í Evrópu og til að vera samkeppnishæf á evrópskum og alþjóðlegum mörkuðum. Samræming á reglum er varða vernd hugverkaréttinda er mikilvægur þáttur í þessari viðleitni, sem mun styrkja evrópsk fyrirtæki og viðskiptaumhverfi þeirra.

Samræmt kerfi fyrir vernd hugverka er grundvallaratriði við nýtingu hugvits og nýsköpunar innan Evrópusambandsins. Kaflinn hefur að geyma ýmsar gerðir Evrópusambandsins á sviði hugverkaréttinda. Skipta má efni þessa kafla í umfjöllun varðandi; vörumerki, hönnun, einkaleyfi, höfundarrétt, yrkisrétt, landfræðilegar tilvísanir og úrræði við brotum gegn hugverkaréttindum. Ennfremur eru nokkrar gerðir varðandi áfrýjunarnefndir og dómstólaleiðir. Fjöldi gerða sem rýndar voru vegna þessa kafla voru 31.

Stór hluti gerða Evrópusambandsins á sviði hugverkaréttinda hefur þegar verið tekinn upp í EES-samninginn og innleiddur hér á landi. Þó hafa tvær umfangsmiklar gerðir ekki verið teknar upp í EES-samninginn þar sem talið hefur verið að þær hefðu í för með sér óheimilt framsal ákvörðunarvalds sem bryti gegn ákvæðum stjórnarskrárinnar. Hér er um að ræða reglugerð ráðsins um Evrópumerki (vörumerki) og reglugerð ráðsins um Evrópuhönnun. Þá var tilskipun ráðsins um framfylgni hugverkaréttinda ekki samþykkt sem hluti af EES-samningnum en þó hefur talsverður hluti hennar verið innleiddur hér á landi með lögum um

Greinargerð þessi inniheldur yfirferð á regluverki ESB á viðkomandi sviði og samanburð við íslenska löggjöf. Hún tiltekur atriði sem talið er rétt að halda til haga fyrir komandi samningaviðræður. Skjalið inniheldur ekki samningsafstöðu Íslands sem mótuð verður á síðari stigum.

öflun sönnunargagna vegna ætlaðra brota á hugverkaréttindum nr. 53/2006 og með breytingum á höfundalögum nr. 93/2010.

Mikilvægustu gerðir og sérlausnir

Mikilvægustu gerðirnar varðandi hugverkaréttindi eru eftirfarandi:

- Gerðir um vörumerki:
 - Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 207/2009 um Evrópumerki.
- Gerðir um hönnun:
 - Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 6/2002 um Evrópuhönnun.
- Gerðir um einkaleyfi:
 - Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 816/2006 um nauðungarleyfi á framleiðslu lyfja til útflutnings til ríkja með heilbrigðisvanda.
 - Ályktun Evrópuráðsins frá 4. desember 2009 um einkaleyfakerfi innan Evrópu.
- Gerðir um höfundarétt:
 - Tilmæli Framkvæmdastjórnar EB frá 18. Mái 2005 um sameiginlega umsýslu yfir landamæri á höfundarétti og skyldum réttindum fyrir lögmætt framboð tónlistar á netinu
- Gerðir um yrkisrétt:
 - Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins nr. 2100/1994 um Evrópuyrkisrétt
- Gerðir um landfræðilegar tilvísanir:
 - Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins nr. 510/2006 um verndun landfræðilegra merkinga og upprunatákna fyrir landbúnaðarafurðir og matvæli.
- Gerðir um úrræði við brotum á hugverkaréttindum:
 - Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins nr. 48/2004 um framfylgni hugverkaréttinda.
 - Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins nr. 1383/2003 um heimildir tollyfirvalda til aðgerða vegna varnings sem grunur leikur á að brjóti gegn hugverkaréttindum.
- Gerðir um dómstóla:
 - Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins nr. 44/2001 um lögsögu, viðurkenningu og fullnustu dóma í einkamálum og viðskiptatengdum málum.

Áhrif kafla

- Helstu lagabreytingar

Umfang lagabreytinganna mun nokkuð ráðast af því hvaða leiðir eru farnar við innleiðingu gerðanna. Lagt er til að reglugerðir verði almennt ekki eingöngu innleiddar í heild sinni án frekari aðgerða stjórnvalda, heldur verði efnisákvæðum eða tilvísunum til þeirra bætt inn í viðeigandi lagatexta. Þörf er á breytingu m.a. á vörumerkjalögum, hönnunarlögum, einkaleyfalögum, lögum um yrkisrétt, lögum um meðferð einkamála í héraði og tollalögum. Þá þarf að kanna hugsanlegar breytingar á ýmsum lögum er varða landbúnaðarafurðir vegna landfræðilegra tilvísana.

- Kerfisbreytingar / stofnanir

Með innleiðingu gerða um Evrópumerki og Evrópuhönnun mun Ísland verða hluti af samræmdu verndar/skráningarkerfi fyrir vörumerki og hönnun. Vörumerkja- og hönnunarskrifstofa Evrópusambandsins á Spáni (OHIM) annast framkvæmd þessara gerða og skráningarkerfanna. Flestar vörumerkja- og hönnunarskráningar hér á landi munu stafa frá OHIM og landsbundnum umsóknum mun fækka verulega.

Greinargerð þessi inniheldur yfirferð á regluverki ESB á viðkomandi sviði og samanburð við íslenska löggjöf. Hún tiltekur atriði sem talið er rétt að halda til haga fyrir komandi samningaviðræður. Skjalið inniheldur ekki samningsafstöðu Íslands sem mótuð verður á síðari stigum.

- Fjárhagsleg áhrif

Ítarleg greining á fjárhagslegum áhrifum einstakra gerða hefur ekki farið fram en ljóst er að slík áhrif eru mjög mismunandi eftir efni gerða og þeirra aðgerða og undirbúningsvinnu sem ráðast þarf í. Talsverð undirbúningsvinna þarf t.d. að fara fram áður en gerðir um Evrópumerki og Evrópuhönnun verða innleiddar hér á landi. Sú vinna varðar þó aðallega breytt skipulag, starfshætti og rekstur Einkaleyfastofu sem fer með skráningu þessara réttinda hér á landi.

Talið er að eftirfarandi gerðir þarfnist nánari kostnaðargreiningar þar sem líklegt er að talsverð fjárhagsleg áhrif hljóti af þeim:

- Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins nr. 2100/1994 um Evrópuyrkisrétt. Meðal annars mun aðild að sameiginlegu skráningarkerfi Evrópusambandsins kalla á skráningarmöguleika hér á landi.
- Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins nr. 1383/2003 um heimildir tollýfirvalda til aðgerða vegna varnings sem grunur leikur á að brjóti gegn hugverkaréttindum.

- Staða innleiðingar

Hluti af reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins nr. 469/2009 um útgáfu viðbótarvottorða um vernd lyfja hefur ekki enn verið tekinn inn í EES samninginn, þ.e. sá hluti er varðar viðbótarvottorð fyrir lyf fyrir börn. Væntanlega mun reglugerðin verða hluti af samningnum síðar á þessu ári. Innleiðingin krefst breytinga á einkaleyfalögum og reglugerð er varðar markaðsleyfi fyrir lyf sem heyrir undir heilbrigðisráðuneytið. Unnið hefur verið að gerð frumvarps vegna nauðsynlegra breytinga á einkaleyfalögum og verður það væntanlega lagt fyrir Alþingi á yfirstandandi þingi.

- Undanþágur

Ísland hefur undanþágu hvað varðar eftirtaldar gerðir þar sem talið hefur verið að þær hefðu í för með sér óheimilt framsal ákvörðunarvalds sem bryti gegn ákvæðum stjórnarskrárinnar. Undanþágan félli niður við aðild að Evrópusambandinu.

- Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 207/2009 um Evrópumerki.
- Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 6/2002 um Evrópuhönnun.

ESB stofnanir og sjóðir sem eiga undir kaflann

Kveðið er á um vernd hugverkaréttinda í fjölda alþjóðasamninga en framkvæmd margra þeirra er í höndum Alþjóðahugverkastofnunarinnar (WIPO) og Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar (WTO). Þá hefur Ísland verið aðili að Evrópsku einkaleyfastofunni (EPO) frá 1. nóvember 2004.

Innan Evrópusambandsins starfar ein stofnun sem sér um framkvæmd á sviði vörumerkja og hönnunar, Vörumerkja- og hönnunarskrifstofa Evrópusambandsins á Spáni (skammstafað OHIM). Stofnunin annast skráningu ESB vörumerkja og ESB hönnunar sem veitir vernd í 27 ríkjum sambandsins. OHIM er fjárhagslega sjálfstæð stofnun sem rekin er fyrir umsóknar- og skráningargjöld. Stofnunin er staðsett í Alicante á Spáni, þar starfa 660 starfsmenn og árleg velta stofnunarinnar er um 200 milljónir evra.

Fyrirhugað er að koma á laggirnar sameiginlegu einkaleyfakerfi fyrir ESB. Ekki er þó ætlunin að setja upp nýja stofnun innan ESB fyrir einkaleyfi heldur mun Evrópska einkaleyfastofan

Greinargerð þessi inniheldur yfirferð á regluverki ESB á viðkomandi sviði og samanburð við íslenska löggjöf. Hún tiltekur atriði sem talið er rétt að halda til haga fyrir komandi samningaviðræður. Skjalið inniheldur ekki samningsafstöðu Íslands sem mótuð verður á síðari stigum.

(EPO), sem er stofnun í eigu 37 aðildarríkja innan Evrópu þ.á.m. Íslands, annast framkvæmd með hinu fyrirhugaða einkaleyfakerfi Evrópu (sjá ályktun frá 4. desember 2009). Evrópusambandið yrði þá aðili að Evrópska einkaleyfasamningnum með sama hætti og núverandi aðildarríki hans. Hins vegar er fyrirhugað að stofna Evrópskan einkaleyfadómstól vegna hins nýja einkaleyfakerfis Evrópu.

Sjónarmið sem mikilvægt er að hafa í huga þegar til viðræðna kemur

- Mikilvægustu hagsmunir

Ísland ætti að geta lagað sig að efni kaflans án teljandi vandkvæða.

- Sérlausnir og fordæmi frá öðrum ríkjum

Ekki verður séð að önnur ríki hafi samið um sérlausnir vegna þessa kafla.

- Hugsanlegar sérlausnir fyrir Ísland

Ekki verður séð að þörf verði á sérlausnum vegna þessa kafla.

- Annað

Ýmsar þeirra gerða sem rýndar hafa verið vegna hugverkaréttinda eru að hluta til eða að öllu leyti á verksviði annarra ráðuneyta en efnahags- og viðskiptaráðuneytisins. Hér er aðallega um að ræða landbúnaðarráðuneyti bæði vegna yrkisréttar og landfræðilegra tilvísana og mál er varða brot á hugverkaréttindum sem snerta verksvið dómsmálaráðuneytis, menntamálaráðuneytis og fjármálaráðuneytis (tollayfirvalda). Umrædd ráðuneyti hafa einnig rýnt þær gerðir sem koma inn á þeirra svið og tekið hefur verið tillit til þeirrar vinnu við gerð þessarar greinargerðar.

Framtíðarsýn

Nýlega hefur farið fram viðamikil könnun á vörumerkjakerfi Evrópusambandsins og er stefnt að tillögum til breytinga og úrbóta í lok árs 2010. Ef tillögurnar koma til með að fela í sér lagabreytingar mun sú vinna líklega hefjast á næsta ári. Mikilvægt er að hafa í huga aðkomu væntanlegra aðildarríkja að slíkum veigamiklum breytingum.

Hið sama á við um undirbúning að einkaleyfakerfi Evrópu (sbr. ályktun Evrópuráðsins frá 4. desember 2009) sem nú fer fram. Í því starfi er afar mikilvægt að koma að annars vegar sjónarmiðum varðandi lögsögu og dómstóla og hins vegar tungumál og þýðingar.

Greinargerð þessi inniheldur yfirferð á regluverki ESB á viðkomandi sviði og samanburð við íslenska löggjöf. Hún tiltekur atriði sem talið er rétt að halda til haga fyrir komandi samningaviðræður. Skjalið inniheldur ekki samningsafstöðu Íslands sem mótuð verður á síðari stigum.